

52. Titkos tanácskozás az MNSZ feloszlásának kérdéséről. (Részlet.) Bukarest, 1953. február 19.

Juhász [Lajos] elvtárs, a Magyar Népi Szövetség Központi Bizottságának elnöke, néhány szóban összefoglalja a Magyar Dolgozók Szövetségének múltját, amelyet 1934-ben alapítottak azzal a legfőbb céllal, hogy a nemzeti elnyomás ellen harcoljon, és ez a szervezet, köszönhetően a párt utasításainak, teljesítette feladatát. A szervezet 1944-ben Magyar Népi Szövetség néven alakult újjá, és megváltozott a feladata is, ezután legfőbb célja, hogy segítse a pártot a fasiszta kormány szétzúzásában, a sovinizmus elleni harcában, illetve a román és magyar nép testvéri megértésének megteremtése, és mondhatjuk, hogy ezt a feladatot, a párt segítségével, sikerült teljesítenie. A jelenlegi helyzetben pedig, a Román Népköztársaságban immár nem létezik nemzeti elnyomás, minden nemzetiség egyenlő jogokkal rendelkezik, és ebből kifolyólag nincs szükség semmilyen nemzeti szervezetre, amely harcolna az illető nemzetiség jogaiért.

A Nagy Nemzetgyűlésben negyvenegy képviselő van, és hasonlóképpen képviseltetik magukat a magyar nemzetiségű elvtársak a párt és a kormány vezetésében is, a néptanácsokban, illetve a politikai, gazdasági és kulturális élet valamennyi területén. Nemrégén hoztuk létre a Magyar Autonóm Tartományt, amely hozzájárul e régió még gyorsabb fejlődéséhez. Így azután az MNSZ már nem más, mint a fejlődés kerékkötője.

A termelésben résztvevő valamennyi dolgozó a megfelelő szakszervelet tagja, és ugyanez a helyzet falun is, ahol a legfontosabb szerepet a néptanács játssza, tehát az MNSZ-nek nincs semmilyen tevékenysége. A MNSZ gyenge befolyását bizonyítja az is, hogy amikor tagkönyvcserére került sor, noha az MNSZ-nek 340 ezer tagja volt, nem sikerült csak 100 ezer tag könyvét kicserélni, és ez is már egy elég komoly erőfeszítés eredménye.

Hasonlóképpen, a különböző tömegszervezetek létének köszönhetően, némely községben két kultúrház is létezik, egy a román lakosok számára, egy pedig a magyaroknak, ami persze a magyar nemzetiségűek elszigetelődéséhez vezet.

Az MNSZ Központi Bizottságának Végrehajtó Bizottsága megvizsgálta ezt a helyzetet, és arra a következtetésre jutott, hogy az MNSZ mint szervezet elveszítette jelentőségét, mivel a szakszervezetek, az UTM¹ a kultúrházak és a néptanácsok magukba tömörítik a magyar dolgozó tömegeket, egyszersmind sokkal tervszerűbben és könnyebben képesek ezek a szervezetek a munkát irányítani.

A MNSZ Végrehajtó Bizottságának elemző munkáját követően javasolja az MNSZ önfeloszlását, mert e szervezet immár hazánk fejlődésének gátló tényezőjévé vált.

A MNSZ valamennyi tevékenységében a Párt támaszunk és tanácsadónk volt, ezért köszönettel tartozunk a Központi Bizottságnak, élén Gh. Gheorghiu-Dej elvtárssal, és egyúttal kérem, hogy a végső határozatot, amelyet fel fognak Önök előtt olvasni, vitassa meg a Párt Központi Bizottsága, s amennyiben egyetértésre talál, hívják össze az MNSZ Központi Bizottságának ülését, és terjesszék eléje a végső határozatot. Kérem a Párt és a pártaktivisták segítségét az önfeloszlás munkájának elvégzéséhez és aktivistáink elhelyezéséhez. [...]

Juhász elvtárs felolvassa a Határozattervezetet, utána az elvtársak szólásra jelentkeznek.

Szenkovics² [Sándor] elvtárs: Üdvözljük az MNSZ Központi Bizottsága Végrehajtó Bizottságának javaslatát, ám úgy vélem, hogy a Határozattervezetben számos nem megfelelő kifejezés található, véleményem szerint ugyanis nem kell azt mondani, hogy az MNSZ kerékkötővé vált, hanem hogy a szervezet betöltötte hivatását, elvégezte dolgát. Nagyon fontos,

1 Uniunea Tineretului Muncitoresc – Ifjúsági Szövetség.

2 A román eredetiben „Szenkovici”-ként írva.

hogy nehogy véletlenül ehhez hasonló kifejezéseket használjunk, amelyek utána félreértésre adhatnak okot. Továbbá az elnök elvtárs az előadásában említette, hogy a Pártot nem támogatta a MADOSZ. A MADOSZ-t a párt alapította, irányította és támogatta, ugyanakkor ez a szervezet, egészen addig, amíg át nem alakult MNSZ-szé, kizárólag a nemzeti kérdésekért küzdött, és csak azután hogy MNSZ-szé alakult, vállalta a harcot a párt többi kérdésében is. Továbbá ki kellene cserélni a „felszólítsa” és „felhívja” szavakat is. Nagyon taktikusnak kell lennünk az önfeloszlatás során, s már az előkészületek alatt hatalmas munkát kell végeznünk, minden egyes taggal meg kell értetnünk ennek a dolgnak a szükségességét, hogy ne legyen bajunk utána a véleményekkel.

Én úgy látom, hogy már nincs szükség erre a szervezetre.

Ady [László] elvtárs: Elvtársak, nézetem szerint Juhász elvtárs előadása a valóságot tükrözi. Az MNSZ valóban elvégezte a dolgát, a párt irányítása alatt. Véleményem szerint ennek a szervezetnek az önfeloszlatása teljes mértékben jogosult. Szeretnék még egy évrre rámutatni. Azt hiszem, hogy mindeközben az MNSZ a fedőszerv szerepét játszotta az ellenséges és sovén elemek számára, akik a Magyar Népi Szövetség leple alatt igyekeztek a mi rendszerünk ellen dolgozni.

Ami ennek a problémának a megoldását illeti, ez egy nagyon kényes kérdés. Azt hiszem, hogy ennek a határozatnak, amit a magyar lakosság közvéleménye elé kell tárnunk, nagyon jól átgondoltnak kell lennie, minden szót alaposan elemezni kell.

A Juhász elvtárs által bemutatott határozattervezet egy sor nem megfelelő megfogalmazást tartalmaz, amelyeket véleményem szerint meg kell szerkeszteni, stilizálni kell.

Ami a határozat előkészületeit és a végrehajtását illeti, azt hiszem, hogy komoly segítséget kell kapnunk a párt részéről, és nem csupán a termelésben részt vevő aktivistákra gondolok, hanem a párt tagjaira, akiknek tájékoztatniuk kell az embereket erről a kérdéstről, és csak ezután kell az önfeloszlatás tárgyában az ülést összehívni. Ennek érdekében szükség van egy részletes munkatervre, és miután a Párt Központi Bizottsága jóváhagyta, lássunk hozzá az önfeloszlatáshoz.

Szerintem a probléma jól van felvetve, azonban kényes kérdéstről van szó, amit az ellenséges osztály is felhasználhat.

Sütő [András] elvtárs: Egyetértek Juhász elvtárs javaslatával. Nem szeretném megismételni mindazt, amit az elvtársak előttem mondtak, azonban azt kell mondanom, hogy én, mint újságíró, akinek a feladata, hogy az újság hasábjain tükrözzem azt, amit az MNSZ csinál, terepen dolgoztam, és nagyon sok helyen nem találkoztam az MNSZ szervezeteivel, így azt gondolom, hogy ez egy általános szempont. Ezért gondolom, hogy azok az alapok, amelyek szükségessé tették ennek a szervezetnek a megalapítását, immár nem léteznek, tehát már nincs szilárd háttér, amelyért érdemes volna fenntartani ezt a szervezetet.

Nincsenek már olyan különleges problémák, amelyek indokolnák egy speciális szervezet létét, a nacionalizmus elleni harc nem speciális probléma, következésképpen az összes többi probléma olyan, amit együtt kell leküzdenünk, amelyek ellen minden erőnkkel és valamennyi szervezeteinkkel együtt kell harcolnunk.

Mindaz nagyon helyes, amit Juhász elvtárs javasolt. Ami viszont a Határozattervezet megszövegezését illeti, nem értek egyet azzal az indoklással, hogy a Szövetség fenntartása fejlődésünk gátját jelentené. Véleményem szerint a hangsúlyt arra kell helyezni, hogy a gazdasági, politikai és kulturális szempontból értékelhető sikerek tették szükségessé az MNSZ tevékenységének beszüntetését.

— *elvtárs*³: Szeretnék rámutatni a mindennapi élet egyes dolgaira. Az utóbbi két évben azt láthattuk, hogy tevékenységünk a városokban megszűnt, mert az emberek összes problé-

³ A jegyzőkönyvben a név hiányzik.

máikkal a néptanácsokhoz kötődtek, és még ha el is jöttek a Szövetséghez, és felvetettek egy-két kérdést, akkor is a néptanács oldotta meg ezeket az ügyeket. A helyi szervezetek élete nagyon lecsökkent, véleményem szerint a helyi szervezetek vezetői csak örülnének, ha megszabadulnának ezektől a feladatoktól.

Következésképpen vannak olyan konkrét szempontok, amelyek igazolják javaslatunk helyességét.

— *elvtárs*⁴: A Szövetség vezetése által tett javaslat egy sereg terepmunkára alapozott tapasztalatra hivatkozhat. Én számtalanszor jártam terepen, és volt alkalmam látni, hogy sokan kérték az MNSZ elnökeinek leváltását, mi megvitattuk ezt a problémát, és arra a következtetésre jutottunk, hogy már nincs értelme az MNSZ fenntartásának, létezése már nem jogosult.

Amikor terepre megyünk, rá kell mutatni, hogy ez a javaslat nem felülről jön, éppen ellenkezőleg, a rendszerünk által elért eredmények szüntetik meg az MNSZ létezésnek indokait, és hogy a néptanácsok fel tudják karolni a munkások tömegeit, valamint hogy az MNSZ önfeloszlatása a néptanácsok megerősítéséhez fog vezetni.

[*Nicolae*] *Goldberger elvtárs*: Elvtársak, szeretnék rámutatni néhány problémára, noha nincs értelme a sok vitának. A sztálini politika világosan kimutatta, hogy nincs szükség a nemzetiségi alapra helyezett szervezeteknek, mert a nemzeti kisebbségeknek nincs szükségük ilyen szervezetekre. Az illegalitás idején ez a szervezet hasznos szerepet töltött be. Viszont szeretnék elmondani valamit, és a jelen lévő elvtársak tudják, hogy pártunk egész idő alatt küzdött a kispolgári elemekkel, amelyek minduntalan szét akarták zilálni ennek a szervezetnek a sorait, hogy a polgári nacionalizmus útjára tereljék.

Ami Juhász elvtárs javaslatát illeti, azt akarom mondani, hogy az elvtársak, akik jártak terepen az utóbbi időben, helyesen mutattak rá, hogy az MNSZ szervezeti tevékenysége gyakorlatilag a nullával volt egyenlő, mivelhogy a szervezet előtt álló feladatok meg voltak odva. Juhász elvtárs már említette nekem ezeket a problémákat már korábban is.

Igenis tisztán látjuk, hogy nincs szükségünk erre a szervezetre, hiszen van alkotmányunk, amely minden szempontból biztosítja a nemzetiségi kisebbségek jogait, és hála pártunk politikájának nincs olyan különleges problémánk, amellyel feltétlenül az MNSZ-nek kellene foglalkoznia.

Nem szeretném vitatni, hogy hagyjuk-e vagy sem a dokumentumban a „kerékkötő” kifejezést, de való igaz, hogy a szervezet kerékkötővé vált.

Szeretném aláhúzni, hogy egyetérték az elvtársakkal abban, hogy egy nagyon részletes, jól átgondolt tervre van szükség, de meg kell mondanom, hogy nem kell annyira félnünk, ahogyan azt itt egyes elvtársak kifejezték, hiszen a munkás emberek nagy többsége üdvözölni fogja ezt a határozatot. Kivétel lesznek azok, akiknek az az érdekük, a kizsákmányoló elemeknek, az ellenséges elemeknek, hogy így nyilvánuljanak meg, hogy különböző problémákat gerjesszenek, mivel ők ezzel a határozattal valóban elveszítenek bizonyos alapot. Hiszen mi is jól tudjuk, hogy az illegalitásban mi is felhasználtunk mindenféle lehetőséget, iskolai bizottságokat, vallási szervezeteket stb.

Azt szeretném javasolni, hogy válasszunk meg egy három–négy fős szerkesztőbizottságot, akik az itt elhangzott javaslatokat beszerkesztik a dokumentumba. [...] ⁵

[*Petre*] *Borilă elvtárs*: Elvtársak, a Juhász elvtárs által előterjesztett javaslat helyes. Igazi lenini-sztálini javaslat, ahogyan azt tanultuk a nemzetiségi problémára vonatkozóan. Teljes mértékben világos, hogy a magyar nemzetiségi kisebbség szervezetének immár nincs kívül

4 A jegyzőkönyvben a név hiányzik.

5 Kihagytuk Szenkovits Sándor/Alexandru Sencovici hozzászólását – melyben kijelenti, hogy a felszámolással ő is egyetért.

harcolnia, és nincs miért harcolnia. Azok a problémák, amelyek életben tartották, megoldódtak, amelyek még nem oldódtak meg, az egész nép problémái, tekintet nélkül nemzetiségükre, tehát nagyon is igaz, akár akarjuk, akár nem, hogy ez a szervezet mostantól kerékkötővé vált.

Az itt elhangzottak alapján kiderült, hogy mindannyian meggyőződünk az MNSZ önfel-
osztatásának szükségességéről, de ez még nem elégséges, hiszen ugyanezzel a meggyőződéssel
le is kell mennünk, a helyi szervezetekhez, és elő kell készítenünk, hogy az emberek megértsék
ezt a határozatot, és ennek a munkának a sikere úgyszintén magukon múlik.

Mogyorós⁶ [Sándor] elvtárs: Én úgy vélem, hogy az elhangzott javaslat, az elvtársak
iniciatívája, akiket a párt küldött, hogy ebben a szervezetben dolgozzanak, helyes javaslat volt,
egy olyan javaslat, ami a párt érdekeit szolgálja, a lenini-sztálini politika szellemében. [...] ⁷

Kétségtelen, hogy a Párt segítsége és irányítása nélkül a MADOSZ szervezete a burzsoá
nacionalizmus politikájának uszályába került volna, amint láttuk is, számtalanszor tettek erre
kísérletet, mint például 1946-ban Udvarhelyen az MNSZ kongresszusán, ahol szervezett
kísérlet történt az MNSZ vezetésének átvételére, hogy megtörjék a pártot, hogy elszigeteljék
a pártot, és a határon túli revizionizmus és imperializmus szolgájaként tegyék, azonban ez az
akció, hála a párt éberségének, vissza lett verve. [...] ⁸

És most néhány szót a határozat végrehajtására vonatkozóan.

Elsősorban is, a maguk javaslatát, a határozattervezetet jóvá kell hagynia a Román
Munkáspárt Központi Bizottsága Politikai Irodájának. Egyetértek azzal a javaslattal, hogy
konkrét és jól megfontolt tervre van szükség, ami a határozat végrehajtását illeti. Úgyszintén
egyetértek azzal, hogy a határozat előkészítésében jól felkészült és mély meggyőződésű
elvtársak vegyenek részt. Továbbá minden községben, faluban és városban, ahol az MNSZ-nek
alapszervezetei vannak, beszéljék és vitassák meg ezt kérdést, és tegyenek konkrét lépéseket.

Ott viszont, ahol osztályellenséges megnyilvánulásra kerülne sor, az elvtársaknak jól
felkészülteknek kell lenniük, és az ilyeneket azonnal le kell törni, mégpedig úgy, hogy a
párttagok és a becsületes emberek számára jó iskola legyen, az osztályellenségek számára pedig
fájdalmas lecke.

Én nem osztom azt a véleményt, amit itt maguk közül egy elvtárs adott elő, hogy alulról
kezdjük az akciót, hanem a fejtől kell kezdeni, szervezett módon. Máskülönben ebben a
munkában már szereztünk tapasztalatokat az Ekés Frontnál, ami teljes mértékben érvényes az
MNSZ-re nézve is. [...] ⁹

[Nicolae] Goldberger elvtárs: Javaslom, hogy Ottrok, Sütő és Robotos elvtársak szer-
kesszék meg ezt az anyagot, két elvtárs a sajtónál dolgozik, Ottrok elvtárs pedig az MNSZ
titkára. Ami a munkaterv előkészítését illeti, azt a javaslatot szeretném tenni, hogy mindezekkel
a feladatokkal bízunk meg őket, Juhász és Vargha elvtársakkal együtt.

*Bukaresti Állami Levéltár, az RKP KB Titkárságnak iratai, (CC al PCR Cancelarie), dos.
15/1959.*

6 A jegyzőkönyvben román helyesírással írva: Alexandru Moghioros

7 A kihagyott részben Mogyorós kifejti, hogy a nemzeti kisebbségek védelmében csak egyetlen párt harcolt a két
világháború közt, a Kommunista Romániai Pártja és szövetségese, a MADOSZ.

8 Mogyorós a továbbiakban kijelenti: fennállásának idején mind a MADOSZ, mind az MNSZ betöltötte feladatát,
ám a jelen helyzetben, és különösen a néptanácsok megalakulása után, az MNSZ tevékenysége nagyon lecsökkent.
Az MNSZ megszüntetése a magyar nép érdekét is szolgálja, „mivel így nem lesz elszigetelve a szocializmus
építésének folyamatától.”

9 Befejezésül Mogyorós – többek közt – kijelenti: „három elvtársat kell megválasztani, akik részt vesznek a
dokumentum megszerkesztésében, és a Központi Bizottság ülésein, ugyanezeket az elvtársakat kell megválasztani
a határozat megszerkesztéséhez, hiszen adnunk kell a tartalomra és a formára is.”

